

K devadesátinám Františka Všetického

František Všetický, český literární historik, teoretik a vysokoškolský pedagog, píšící rovněž prózu, poezii a překládající beletrii z polštiny, se narodil 25. 4. 1932 v Olomouci. S tímto městem pak spojil většinu svého života, ať už osobního nebo profesního. Absolvoval zde středoškolská i vysokoškolská studia, přičemž ta vysokoškolská na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci ukončil roku 1957 obhajobou diplomové práce *Literárněteoretické názory S. K. Neumanna v 10. letech 20. století*. Čtyři roky pak sice učil na středních školách v Uničově a Lipníku nad Bečvou, další tři léta na Pedagogickém institutu ve Zlíně (tehdy přejmenovaném na Gottwaldov), ovšem v roce 1964 přešel na Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, na níž působil (mj. na pozici vedoucího katedry) až do roku 1997, kdy odešel do důchodu. Během akademické kariéry dosáhl titulu kandidáta věd (1967 prací *Václav Říha*, knižně vydanou už v roce 1964), doktorátu filozofie (1968 prací *Kapitoly o kompozici*), docentem byl jmenován v roce 1991 na základě habilitační práce *Čtyři hlasy. O kompoziční výstavbě poezie pro děti*.

Všetický, ovlivněn olomouckým anglistou Ladislavem Cejpmem a ruskou formální školou, se dlouhodobě zabývá zejména poetikou literárních děl, a to v souvislostech kompozičních. Svůj badatelský koncept pak uplatňuje na beletrii české, slovenské, polské i ruské napříč časovými etapami, přičemž mu nejsou cizí ani komparatistická studia.

Z oblasti kompoziční poetiky výtěžil dosud téměř patnáct knižních monografií (namátkou *Kompoziciána. O kompozičnej výstavbe prozaického diela*, 1986 slovensky; *Podoby prózy. O kompoziční výstavbě české prózy dvacátých let 20. století*, 1999; *Tektonika textu. O kompoziční výstavbě české prózy třicátých let 20. století*, 2001; *Možnosti Meleté. O kompoziční poetice české prózy desátých let 20. století*; 2005; *Celistvost celku. O kompoziční poetice českého dramatu*. 2012; *Fenomén formy. O poetice české poezie*, 2018; *Rázovité refugium: O kompoziční poetice české prózy 19. století*, 2022).

Vydal ale také několik autorských monografií, kromě už zmíněné monografie o Václavu Říhovi (což byl pseudonym Václava Tilleho) to byly také práce *Josef Štefan Kubín* (1980), *Jakub Arbes* (1993), *Dílna bratří Čapků* (2002) nebo *Dílna Miroslava Horníčka* (2011).

Pozoruhodná je řada Všetických literárních místopisů zahájená v domácí Olomouci (*Olomouc literární*, 2002; *Olomouc literární 2*, 2014; *Olomouc literární 3*, 2016; *Olomouc literární 4*, 2021), posléze rozšířená na Moravu (*Morava a Slezsko literární*, 2009) i do dalších zemí (*Rakousko literární*, 2010; *Polsko literární*, 2017; *Francie literární*, 2019).

Získané poznatky a vědomosti Všetička nezužítkovává pouze v odborných textech, ale třeba příprava na arbesovskou monografii ho inspirovala k sepsání biografického románu *Před branami Omegy* (1995), životnímu příběhu Viktora Dyka se věnoval v *Dalekém domě* (2001), legionářskou anabází bratří Františka a Jiřího Langeroých popsal v *Létech legionů* (2012), v *Otevírání oken* (2015) přibližuje národní obrození v německé Olomouci, o kumpánovi Jaroslava Haška Z. M. Kudějovi napsal román *Kuděj aneb Krása kuráže* (2017) a historii svérázného kulturního projektu tzv. Súčovské republiky zprostředkoval v osvětovém románu *Zvoňte zvony* (2020).

Čas od času Všetička podléhá také básnické múze, jak dokládají sbírky *57+5 haiku* (2005), *Hájemství haiku* (2013) a *Návratnost nóny* (2019), popřípadě jeho překlad veršů polského básníka Jana Pyszka *Puklá pečeť polibku* (1998).

Připočteme-li účast na víceautorských projektech, neutuchající a vskutku různorodé publicistické či kulturně-vzdělávací aktivity, nezbyvá než jubilantovi pogratulovat k prokomponování vskutku plodného životního příběhu. Což stvrzeno též udělením Ceny Leopolda Vrly (2000), polského Zlatého literárního vavřínu (2015) anebo Ceny města Olomouce (2016).